

УКРАЇНСЬКА
МОВА

В рамках спецпроекта «Тести на все 200» двічі в місяць, по вівторкам, ми розбираємо найскладніші запитання тестів по українському мові, математиці, англійській мові та історії України. А по-математиці, англійській мові та історії України. А по-математиці, англійській мові та історії України. А по-математиці, англійській мові та історії України.

Сьогодні ми продовжимо розбирати найскладніші завдання тесту з української мови

ЗАВДАННЯ №8 (СЕСІЯ 1):

Окремо в тексті треба писати сполуку слів

- A** з/верху
B в/низ
B на/весні
Г не/виразно

ВІДПОВІДЬ:

Для ліпшого розуміння відповіді на це запитання випишемо ті речення з тексту, у яких вживаються запропоновані прислівники:

1) Трохи віддалік дорога круто забирала праворуч, і опускала **в/низ** до річки, блакитний відблиск якої було [...] видно **з/верху** дерева.

2) **На/весні** річка в цьому місці широко розливалася, затоплюючи собою велику ділянку землі, а влітку, коли вода спадала, на лузі селилося безліч усякої дрібної звірини, і великий птах там полював.

3) Аж ген від отого лісочка, що **не/виразно** синів удалині, і до високого пагорба був його луг.

Тепер проаналізуємо усі варіанти. Отже, варіант Б, тобто **в/низ**, не підходить, оскільки прислівники, які утворені поєднанням прийменника з іменником і вказують напрямом

(«вниз до річки»), пишуться разом: наприклад, *уверх (вверх), угору (вгору), догори, вниз (униз), донизу, уперед (вперед) попереду, позаду* тощо. Однак такі прислівники варто відрізнити від однозвучних прийменників з іменниками: зверху **гори**, з боку **Дніпра**, у середині **кімнати**. Пишуться вони окремо, тому що за ними стоїть іменник у родовому відмінку, який і допомагає зрозуміти, що попереднє слово є також іменником. Це правило стосується варіанта А, **з/верху**, який, відповідно, пишеться окремо (зверху дерева). Тому він і є правильною відповіддю у нашому завданні.

Щодо інших варіантів, то **на/весні** (варіант В) пишеться разом, тому що всі прислівники, котрі означають пори року, пишуться разом: *взимку (взимку), навесні (наповесні), влітку (улітку), восени*. Тому ця відповідь не підходить. Так само, як і **не/виразно** (варіант Г): пишеться разом, бо його можна замінити синонімом. Наприклад, *невизначно синів удалині* = *ледве-ледве синів удалині*. Наведено подібні приклади: *нелегко = важко, недалеко = близько, невисоко = низько*.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: А

ЗАВДАННЯ №8 (СЕСІЯ 2):

Окремо в цьому тексті пишеться сполука слів

- A** не/сміливі
B не/приховані
B не/має
Г не/звідане

ВІДПОВІДЬ:

Як і в попередньому завданні, випишемо ті речення з тексту, в яких вживаються запропоновані слова:

1) Навесні ми часто блукали сонячними пагорбами поміж торішнім листям вибираючи перші **не/сміливі** фіалки, вдихали міцний і п'яний дух землі.

2) А коли забував зеленню травень, завітчав широкі, **не/приховані** від людського ока луки ромашками, усе наче потонуло в білому морі, якому **не/має** кінця-краю.

3) Ковтаеш трепетний запах квітів, і тебе вабить кудись у **не/звідане**

Окремо з часткою **не** з-поміж усіх варіантів треба написати варіант Б, тобто дієприкметник **не/приховані**, тому що біля нього є пояснювальне слово **від людського ока**. А як відомо з правила: якщо до дієприкметника додати пояснювальні слова (тобто слова, як стоять перед або після нього і поєднуються лише з ним), причому частіше ними бувають слова *ще, досі, вчора, нами, мною* тощо, то частку **не** пишемо окремо. Наприклад, *мною не написаний лист, досі не прочитана книжка, не зрошені це поля*. Але якщо пояснювальних слів немає, то **не** пишеться разом. Саме тому варіант Г — **незвідане**. Щодо інших варіантів, то А, **не/сміливі**, пишеться разом за тим же правилом, що і прислівник **невизначно** з попереднього завдання: його можна замінити синонімом **боязливий**. А варіант В, **не/має**, пишемо разом, тому що його можна замінити словом **немає**. Якби ж слово **має** виступало повноцінним дієсловом, то з часткою **не** писалося б окремо. Порівняємо: У нього **немає (нема)** друзів. Він **не має** (дієслово **мати**) друзів. Також варто звернути увагу на те, що в другому реченні є підмет, який із дієсловом **не має** утворює граматичну основу.

з правила: якщо до дієприкметника додати пояснювальні слова (тобто слова, як стоять перед або після нього і поєднуються лише з ним), причому частіше ними бувають слова *ще, досі, вчора, нами, мною* тощо, то частку **не** пишемо окремо. Наприклад, *мною не написаний лист, досі не прочитана книжка, не зрошені це поля*. Але якщо пояснювальних слів немає, то **не** пишеться разом. Саме тому варіант Г — **незвідане**. Щодо інших варіантів, то А, **не/сміливі**, пишеться разом за тим же правилом, що і прислівник **невизначно** з попереднього завдання: його можна замінити синонімом **боязливий**. А варіант В, **не/має**, пишемо разом, тому що його можна замінити словом **немає**. Якби ж слово **має** виступало повноцінним дієсловом, то з часткою **не** писалося б окремо. Порівняємо: У нього **немає (нема)** друзів. Він **не має** (дієслово **мати**) друзів. Також варто звернути увагу на те, що в другому реченні є підмет, який із дієсловом **не має** утворює граматичну основу.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: Б

ТАКОЖ НАГАДАЄМО ІНШІ ВАЖЛИВІ ПРАВИЛА ПРАВОПИСУ ЧАСТКИ НЕ:

Частка **не** пишеться разом у складі префікса **недо-**, який вказує на дію або ознаку, що виявлена неповною мірою: *недочувати, недобачати, недоказувати, незрозумілий, недописаний*.

Окремо частку **не** пишемо:

1) з дієсловами і дієприкметниками: *не хочу, не буду, не можу, не зроблено, не полито, не зміг, не допоможе, не читаючи, не співаючи, не намалювавши*.

Запам'ятайте:

де є дія (що робити?, що роблю?, що зробимо?, що зроблено?, що роблячи?, що зробивши?), там частка **не** пишеться окремо.

Є кілька винятків із цього правила:

а) коли слово без не вживається: *неволити, ненавидіти, нехтувати, незчутися, непокоїтися;*

б) разом пишемо слова *незважаючи, неважачучи;*

- 2) якщо у реченні є протиставлення: *не веселий, а сумний; не високо, а низько;*
3) з числівниками, займенниками: *не один, не перший, не цей, не той, не інші, не такий;*
4) з прикметниками та дієприкметниками, які виступають у реченні присудками. Наприклад: *Він не схожий на інших. Контрольна робота не написана.*

ОКРІМ АНАЛІЗУ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ, ТАКОЖ ЗГАДАЙМО ПРАВИЛА НАПИСАННЯ ІНШИХ ПРИСЛІВНИКІВ, ЯКІ МОЖУТЬ ЗНАДОБИТИСЯ ПРИ СКЛАДАННІ ЦЬОГОРІЧНИХ ТЕСТІВ:

Разом пишуться:

1) прислівники, утворені за допомогою часток **аби-, ані-, де-, чи-, що-, як-:** *абиде, абиколи, аніде, чимало, щодня, дедалі, деінде, якнайкраще, якнайдуше, якомога, якраз* (але **як треба, як слід**).

2) прислівники, які означають **часові проміжки:** *вдосвіта, зранку, засвітла, вдень, опівдні, надвечір, вночі, опівночі, зазніч, але на світанку*.

3) прислівники, утворені таким чином: **у, в, на + числівник:** *удвоє, уп'ятеро, надвоє, начетверо, втрос, вперше, вдруге*.

Окремо пишуться:

1) прислівники, утворені за такою схемою: **по + збірний числівник:** *по двоє, по трос, по четверо*, але **поодиночі**.

2) прислівники, у яких друге слово стоїть в **орудному** відмінку, тобто відповідає на питання **чим?:** *кінець кінцем, тим часом, таким чином, сама самотою*.

3) прислівники, що складаються із **4 компонентів:** *з боку на бік, з дня на день, з краю в край, з ранку до вечора*.

4) прислівники, пов'язані з **емоційним** станом людини: *на жаль, на диво, на щастя, на сором, на радість, на прощання, на самоті, на сміх, на зло* (але **зозла**).

Через дефіс пишуться:

1) прислівники, утворені таким способом: **по + порядковий числівник:** *по-перше, по-друге, по-третє*.

2) прислівники, утворені за такою схемою: **по + -ому, -єму, -ки:** *по-нашому, по-братньому, по-моєму, по-українськи, по-батьківськи* (але **по батькові**).

3) прислівники, які утворюються за допомогою часток **будь-, небудь-, казна-, хтозна-:** *будь-де, коли-небудь, казна-куди, хтозна-як*.

4) прислівники, утворені **з двох однакових або близьких** за значенням основ із службовим словом між ними або без нього: *всього-на-всього, де-не-де, коли-не-коли, як-не-як, пліч-о-пліч, віч-на-віч, зроду-віку, не сьогодні-завтра, неждано-негадано, врешті-решт, вряди-годи, малопомалу, сяк-так, будь-що-будь, з давніх-давен, з діда-прадіда, без кінця-краю, повік-віки, а також на-гора, по-латині* (але **сам на сам, день у день, раз у раз, плече в плече, один в один**).

ЗАВДАННЯ №17 (СЕСІЯ 2):

Форми ступенів порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка

- A** кругленький, смачний, ширий
B красивий, яскравий, лисий
B широкий, гнідий, бадьорий
Г скромний, малий, солодкий
Д здоровенний, вигідний, злий

ВІДПОВІДЬ:

Форми ступенів порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка Г: скромний, малий, солодкий. Вони виглядатимуть так: *скромніший* або *більш скромний (найскромніший* або *найбільш скромний), менший (найменший), солодший* або *більш солодкий (найсолодший* або *найбільш солодкий)*. Нагадаємо способи творення таких форм.

Отже, **вищий та найвищий ступені порівняння** мають просту та складену форму. Проста форма вищого ступеня утворюється додаванням суфіксів **-іш-, -ш-** до звичайного прикметника: *добрий — добріший, смачний — смачніший*. Але вищий ступінь кількох прикметників утворюється від іншої основи: *великий — більший, малий — менший, гарний — краший, поганий — гірший*. Також варто звернути увагу на те, що прикметники вищого ступеня у реченнях (словосполученнях) вживаються із прийменниками **від, за** або сполучниками **ніж, як**. Наприклад: *він сильніший від мене; дуб кристатіший, ніж клен; немає нічого крашого, як справжня дружба. Конструкції без прийменника* або *займенником чим є помилковими*. Отже, не можна сказати «він сильніший мене» або «він сильніший, чим я».

Щодо простої форми найвищого ступеня порівняння, то вона утворюється за допомогою префікса **най-** та прикметника вищого ступеня: *найкраший, найміліший, найвищий*. До речі, перед префіксом **най-** можуть стояти частки **що, як:** *щонайкраший, якнайміліший, якнайвищий*.

А при творенні складеної форми прикметників **вищого** та **найвищого** ступеня до слів *більш, менш, найбільш, найменш* завжди додається звичайний прикметник: *більш дешевий, менш цікавий, найбільш яскравий, найменш вигідний*. У цьому випадку помилковими є словосполучення на зразок: «більш дешевіший», «менш цікавіший», «найбільш яскравіший», «найменш вигідніший» та поєднання прикметників із словом самим: «самий веселіший», «сама приваблива».

Щодо інших варіантів відповіді, то ступені порівняння не утворюються від прикметників **кругленький, здоровенний, лисий, гнідий**, тому що перші два мають суфікси **-енк-** та **-енн-**, котрі вказують на певну міру якості. А два останні вказують на безвимірну ознаку (тобто таку, котра не вимірюється). Згадаймо подібні прикметники: *босий, глухий, німий, живий* тощо.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ: Г

